Nro 174.

KURJER POLSKI

WARSZAWA
Środa dnia 2 Czerwca r. 1830.

Prenumerata miesięczna złp. 2 gr. 20.
Kwar. złp. 8. Nr pojedynczy gr. 5.

Wszystko dla wszystkich.

Wiadomości Krajowe

Dnia onegdajszego wieczorem miała Henryka Sonntag zaszczyt śpiéwania w pokojach N. Pana. P. Woerlicer i P. Belville okazywali tamże dowody swego talentu na fortepjanie. Mistrz kapelli J. C. K. M. P. Kurpiński towarzyszył wsławionéj artystce.

Dnia wczorajszego był bal w Zamku Królewskim. Znajdowali się na nim członkowie obudwu izb, piérwsi urzędnicy i wiele znakomitych osób.

—•—

Dalszy ciąg obrazu działań rządowych, odczytanego na piérwszéj sessji sejmowéj:

ADMINISTRACJA WEWNĘTRZNA.

Trzy lata miernych urodzajów, i zdarzone ztąd, mniéj lub więcéj znaczne, podniesienie ceny, zwłaszcza najszlachetniejszego gatunku zboża, ułatwiło odbyt dawniéj nagromadzonego ziarna, a ożywiając przeto chwilowo otuchę rolnika, dowiodło mu przynajmniéj, iż znoje jego nie zawsze do pomnożenia tylko trosków służyć mu mają, iż stopniowo wzrastająca ludność, wymagać musi obfitszych żywności; i że rolnictwo zostanie zawsze źrzódłem użyźniającém wszelkie rodzaje przemysłu.

Urządzenie przytém kredytu publicznego, i zaprowadzenie listów zastawnych, uwolniwszy znaczniejszą część własności ziemiańskich od ciężarów, które je obarczały; nadając przez to ruch kapitałom, od długiego czasu bez użytku leżącym, sprawiło dzielną pomoc, która nowym i powszechnym popędem, każdą gałęź gospodarstwa ożywiła.

Lecz tylko klassa właścicieli i dzierżawców wieczystych, czytać i pisać umiejących, widocznie korzystała z tego zbawiennnego poruszenia; a lubo słusznie i przyjemnie jest wspomnieć, iż wielu właścicieli ziemiańskich przykłada się do ulepszenia bytu swoich włościan pańszczyźnianych, ci wszakże pozbawieni w ogólności pierwiastkowego oświecenia, zostają aż nadto wystawionemi dotknięciom nędzy i występku, które są nieuchronnym skutkiem ciemnoty.

We wszystkich jednak województwach, chociaż w nierównym stosunku, widok uprawy i zabudowań rolniczych staje się co rok porządniejszym i bardziéj przyjemnym. Rozmnożenie bydła wszelkiego rodzaju, a szczególnie owiec ulepszonych, spiesznie postępuje. Tych liczba jest prawie podwojona, i mało znajduje się własności ziemiańskich dogodnych ich hodowaniu, w którychby nie utrzymywano stosunkowéj ilości merynosów czystych, lub metysów. Ztąd mimo wzrastającéj liczby fabryk sukiennych, bezcenność wełny czuć się daje. Lecz ileż w ostatnich latach, popęd w téj części gospodarstwa wiejskiego, nie przyłożył się do osłodzenia trosków rolnika? Podzielając los wspólny rówiennikom swoim w Europie, nierazby się był wyrzekł i pracy, i zaufania w hojności ziemi, gdyby się nie ujrzał pokrzepionym swéj wełny odbytem do licznych rękodzielni, które za danym przykładem od Rządu po-

wstawały jakby urocznie, i ożywiały niejako zamiany handlowe z cesarstwem rossyjskiém, za pośrednictwem kupców tego państwa, sukna nasze aż do Chin przenoszących.

Tak więc postęp zakładów przemysłowych, czynnie wspieranych, wznosił miasta, ożywiał stosunki towarzyskie, pomnażał ludność, tworzył kapitały, i zwracał do środka kraju obieg gotowych pieniędzy, które dawniéj trzeba było oddawać obcym, dla sprowadzenia rozlicznych przedmiotów, już teraz niezbędnéj potrzeby, a jakie dziś w kraju naszym wyrabiane, służą nawet po części do znacznego wywozu za granicę.

Królestwo to, które w 1815 r. zaledwie sto warsztatów poślednie gatunki sukna tkających zawierało, dziś ich posiada przeszło 6000, poruszanych wodą lub parą, za pomocą wydoskonalonych machin, w niczém nieustępujących najlepszym zakładom zagranicznym tego rodzaju; i dostarcza co rok przeszło 7 miljonów łokci sukna, we wszystkich kolorach i gatunkach szacownego. Inne wyroby wełniane, jakoto: kaźmierki, sukienka, flanelle, multany, czerkasy, kobierce i t. p. przykładają się także do ruchu handlowego między dwoma narodami jednemu berłu podległemi. W istocie, wełniane te tkanki są poniekąd jedynemi towarami, które królestwo jest w stanie dawać w zamianę licznych przedmiotów z cesarstwa otrzymywanych, jakiemi są wyroby bawełniane, jedwabne, płótna lniane i konopne, żagle, skóry, papiéry, kruszce, blachy i narzędzia żelazne; porcelany, fajans, wosk, świéce jarzące, oleje, smoła, żywica, ryby, zwierzyna, woły, masło, rozmaite żywności, chmiel, zboże, i inne przedmioty, od kilku lat napływające do Stolicy naszéj, przy łatwości przewiezienia jaką nowe drogi nasze podają. Ścisła kontrola dozoruje te stosunki handlowe, upominające się wszakże o niektóre ułatwienia, któreby równie i wzajemnie były korzystne dla obydwóch krajów.

Chociaż wykonanie wielu z powyższych przedmiotów, już jest także poniekąd zaprowadzone lub rozszerzone w królestwie; jednakże te po części nie wystarczają na jego potrzeby; a mnoga ich liczba, będzie zawsze, bąć wyłącznie, bąć obficiéj i po niższych cenach, z cesarstwa wprowadzana.

Z tém wszystkiém dosyć znaczna ilość warsztatów dostarcza już i u nas wyrobów bawełnianych i lnianych; niektóre wielkie przędzalnie w tym rodzaju zaprowadzają się podług najnowszych udoskonaleń. Różne rękodzielnie na prawym brzegu Wisły nawet, chociaż z trudnością i pomimo mnogich przeszkód, wzrastają:

Ostatnia wystawa licznych przedmiotów przemysłu narodowego dostatecznie poświadczyła jego postępy. Dowodzi ona rozszerzenia potrzeb towarzystwa, nakazujących tę użyteczną pracowitość, która jest najpewniejszą rękojmią porządku, spokojności i zalet społecznych.

Przemysł i handel dzielnego wsparcia doznały, w skoréj budowie dróg bitych, które już pokrywają przeszło 138 mil, po 15 na stopień. Znaczny ten postęp szczególniéj przypisać należy, sposobom oszczędniejszym od dwóch lat w budowie dróg zaprowadzonym, za pomocą których można było w ciągu zeszłego lata otworzyć dla użytku powszechnego całą drogę od Warszawy aż do Niemna, pomimo wydmów piaszczystych, trzęsawisk, i braku materjałów, aż nadto częste trudności przedstawiających na większéj części téj przestrzeni.

Droga z Warszawy do Poznania, ukończona aż do granicy Pruskiéj, wymagała równie trudnych i kosztownych robót, jakiemi także były mosty na rzece Warcie pod Kołem i Koninem.

Liczne i ozdobne budynki wzniesione przy tychże drogach na pomieszkania dla służby, otaczają się sadami drzew owocowych i leśnych.

(*Dokończenie jutro.*)

Na wczorajszém posiedzeniu izby poselskiéj po odczytaniu protokułu posiedzenia poprzedzającego, uczénił J. O. Xiąże Lubecki

wniosek względem wystawienia pomnika wiekopomnéj pamięci Alexandrowi. Izba przyjęła go jednomyślnie.

Na wczorajszym koncercie, publiczność podobnie, jak na piérwszym wywołała Henrykę Sonntag. Artystka uprzejma zamiast zwyczajnego podziękowania, recytowała śpiew, który piérwéj najwięcéj zachwycał słuchaczów.

Przeszło od dwóch lat zgonem ś. p. Ciechanowskiego pozbawiona przewodnika djecezja chełmska, cieszy się teraz nowym pasterzem. W skutku woli N. Cesarza i Króla i za przyzwoleniem stolicy apostolskiéj wyniesiony na biskupa archidjakon i officjał Filip Szumborski, objął w swój zarząd osieroconą djecezję 16 b. m. w Chełmie w obec licznie zgromadzonego obywatelstwa i mnogiego ludu odbyła się świetna installacja. Konsekratorem był suffragan Chełmski, Siedlecki, współkonsekratorami suffragan Lubelski Wojakowski i suffragan Podlaski Lewiński. Do przeniesienia darów zwyczajnych obrządkowi święcenia zaproszeni byli radca stanu prezes Lubowiecki, hrabiowie Poletyło i Suchodolski, dowódzca 4 p. ułanów Ruttie i sędziowie pokoju Węgleński i Jeżewski.

(A. n.) Tutejsze kollegjum kościoła wyznania ewangielicko reformowanego miało ukontentowanie znaléść w osobie Anny Lambris sieroty, służącą, która blisko lat 7 w jednym domu zostając, tak się zachowała, iż jéj pańsstwo przy zamęściu najchlubniejsze świadectwo sprawowania się wydało, z którego powodu w nagrodę nienagannego postępowania, zapomoga 300 złp. przez gminę pomienioną na pamiątkę wjazdu wiekopomnéj pamięci Najjaśniejszego Alexandra Igo Cesarza Wszech Rossji Króla Polskiego ustanowiona przyznaną jéj została. — Pamiątka ta nastręcza kollegjum kościelnemu nowe życzenia, iżby odtąd częściéj, co rok po kilka panien razem wyposażać było w możności. Wątpić bowiem nie można, żeby pomiędzy tak wielką liczbą służących w naszéj stolicy nie miało się dziewcząt więcéj znaléść, któreby przez dłuższy czas służby w jednem miejscu pełnionéj, jako téż przez nienaganne sprawowanie się nie miały być godne współubiegania się do podobnego wyposażenia. — Oby się ziściły wyrazy pisarza artykułu w Kurjerze Nr. 274 w r. 1826 z takiéjże pobudki umieszczone: "Daj Boże, aby tak dłużéj trwało, co nietylko w moim domu nastąpi, gdy się rozejdzie wieść o cnotliwéj Frydryce Schwartz, *a może znajdzie się więcéj osób doznających istotnéj rozkoszy w przyczynieniu się do darów dobroczynnych, iż na cel podobny zapisy i wsparcia utkuteczniać będą.*" X. Karol de Diehl prezes.

Na wczor. giel. płacono rossyjs. assyg. po 178 zł. 20 gr. Dziś zrana ciepła stopni 10. — Wczoraj w połud 19. TEATR NARODOWY. Dziś: JP. Sontag śpiewać będzie trzeci Koncert.

Wiadomości Zagraniczne.

Wszystko, co donoszono o wyprawie egipskiéj przeciw krajom barbaryjskim, było dalekie od prawdy. To jednak pewna, że wicekról zgromadza wojsko przy Damiecie, Rozecie i Alexandrji. Flottą jego dowodzą teraz sami francuzcy officerowie. W szczególniejszych u Ibrahima łaskach jest Francuz Cerisy, który jest dyrektorem zbrojowni; Ibrahim rzekł razu jednego do niego: "Mianuję cię królem arsenału." P. Cerisy ma zaszczyt siadania koło niego i jadania z nim razem. Sam wicekról ogląda warsztaty okrętowe z radością prawie dziecinną. Na prośbę Pana Cerisy uwolnił w czasie świąt bajramowych 200 aresztantów galerowych, czego odmówił piérwszym swoim urzędnikom. Krajowcy uczą się europejskiéj sztuki wojowania z wielką łatwością, ale także z łatwością zapominają nauk teorycznych; niemają bowiem dosyć wiadomości przygotowawczych.

Hrabia Capodistrias ma zamiar utworzyć w Grecji klassę średnią, i w tym celu chce rozdawać grunta rządowe ubogim mieszkańcom; dotychczas bowiem są w Grecji tylko bogaci i

ubodzy mieszkańcy, a miernie zamożnych, téj prawdziwéj podstawy bogactwa krajowego wcale nie ma.

Mówią, że Grecy dlatego woleliby w miejscu xcia Leopolda rządzcą swoim innego xięcia, ażeby uniknąć wojny, któraby łatwo przez wpływ przyszły Anglji mogła wybuchnąć.

W Instytucie wód mineralnych sztucznych, o którego otwarciu na dzień 3 Czerwca r. b. pisma publiczne już doniosły, *Dystrybucja wód* rozpocznie się o godzinie piątéj zrana i trwać będzie do godziny dziewiątéj przed południem. Zapis do abonamentu (w ogrodzie instytutu w kancellarji pod galerją) *już w dniu 2 czerwca* po południu od godziny czwartéj do godziny ósméj przyjmować się będzie.

Chcąc wyświadczyć interessowanéj publiczności wszelkie przysługi, jakie tylko będą w naszéj mocy, przy nadchodzących kontraktach Swięto-Jańskich, mam zaszczyt donieść, iż w obszernym lokalu bióra Informacyjnego i Kommissowego przy Krak. Przed. Nro 377 można odbywać wszelkie czynności z dogodnościami, jakich dotąd publiczność nie doznawała. W biórze naszém przyjmują się prenumeraty na Tabellę jeograficzno-statystyczną Królestwa Polskiego, na Romans Bułharyna, Dymitry Samozwaniec w trzech tomach i na wizerunek posągu Kopernika. Zarazem mam zaszczyt donieść, iż wszelkich prenumerat podejmować się będziemy.

Glücksberg i Kaczanowski.

Kapitał hipotekowany na Dobrach 200 Dukatów czyli 4,000 Złp. w powiecie Tomaszowskim Wojew. Sandomiérskiém, wraz z procentami i kosztami prawnemi jest do zbycia za znacznym rabatem, o którym dalszą wiadomość powziąść można w biórze Informacyjném na Krakowskiém Przed. Ner 377.

☞ Osoba powracająca w dniu 31 Maja z Bielan do Warszawy zgubiła na drodze między Bielanami a Karczmą Czerwoną przez las Bielański, Pugilares z pieniędzmi w biletach kassowych 40 Złp. wynoszących i rewersami różnemi, które jéj tylko saméj służyć mogą, gdyż interesowanie osoby o stracie téj uwiadomione zostały. Uczciwemu Znalazcy oddającemu tenże pugilares pod Ner 147 przy ulicy Dunaj na drugiém piętrze po prawéj ręce, zapewnia się nagrody Złp. 10.

☞ Osoba posiadająca etatowy urząd, będąca w stanie złożyć nawet kaucję, gdyby tego potrzeba wymagała, życzy sobie przyjąć obowiązek RZĄDCY DOMU tu w Warszawie; dalsza wiadomość w kantorze głównym Kurjera Polskiego.

Służący opatrzony w dobre świadectwa i rekomendacją, posiadający język niemiecki, i bywający już w podróżach, a chcący jechać z państwem do Karlsbad; zgłosi się do rządcy pałacu Nro 497 przy ulicy Podwal, albo na Krakow. Przedm. pod Ner 377.

☞ Jak najpiękniejsze BILETY WIZYTOWE z lustrem zamówić można w handlu podpisanego przy ulicy Krakow. Przed. Ner 442, gdzie widzieć można modele tychże biletów. — *J. L. Wemmer.*

☞ Obywatel mieszkający we Wsi o mil 20 od Warszawy, życzy sobie przyjąć od Sgo Jana Nauczyciela do Syna dla dania mu początkowych nauk, języków Łacińskiego i Francuzkiego podług przepisów Kommissji Oświecenia. Ktoby sobie życzył takowe przyjąć obowiązki, zgłosi się pod N. 2093 przy ulicy Inflantskiéj.

DOBRA JANKÓW i DONABORÓW w W. Xięztwie Poznańskiém nad samą granicą Królestwa Polskiego położone, pół mili od Kępna, 8 od Wrocławia, w gruntach wybornych, obejmujące 190 hub rozległości, 240 korcy wysiewu, ze wszelkiemi wygodami i inwentarzami gospodarskiemi, zabudowanie jak najlepsze, młyny etc. Ktoby takowe nabyć lub zamienić na dobra w Królestwie Polskiém, lub dom w Warszawie, lub mieście wojewódzkiém pragnął, zgłosi się do Bióra Informacyjnego Ner 377 Krak. Przedmieście.

Pod Nrem 1274 przy Nowym świecie jest nowo wyrestaurowany do wynajęcia od S. Jana b. r. APPARTAMENT na Iszém piętrze, składający się z dziewięciu pokoi, kuchni, wozowni, 2ch piwnic i drwalni, a to całkowicie lub na dwie oddzielne części podzielony; każda osobny ma wchód. Dalsza wiadomość u pisarza w tymże domu.

Osoba, uzdatniona do obowiązków Kommissarza przy dobrach prywatnych, lub rządcy ekonomicznego, znająca manipulację administracyjną tak tutejszo-krajową, jak austrjacką, życzy być umieszczona w Królestwie Polskiém, lub Galicji. Bliższą wiadomość powziąść można w głównym kantorze Kurjera Polskiego.

Potrzebny PIWOWAR dobry do miasteczka na prowincji, któren zgłosić się może do hotelu Gerlacha pod Ner 414, albo też do Bióra Informacyjnego na Krak. Przed. pod Ner 377, o czém dalszą wiadomość powziąść może.

NA JUTRZEJSZE CIĄGNIENIE 5téj Klassy 37éj Loterji LOSÓW KUPNYCH czyli nowych (Całkowitych po złp. 130, gr. 15, Cwierciowych po złp. 32, 19 gr.,) w moim kantorze dostać jeszcze można. W Warszawie d. 1 Czerwca 1830. — A. *Wertheim.* — Ner 385 na Krak. Przed. w domu Wgo Ryxa.

W DRUKARNI GAŁĘZOWSKIEGO. KANTOR GŁOWNY PRZY ULICY DANIŁŁOWICZOWSKIEJ POD N. 616